

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за освітньою програмою професійного спрямування

«Економіка, планування та управління бізнесом»

(назва освітньої програми)

на тему: **«ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ
АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОДИНИЦІ (НА ПРИКЛАДІ
ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ)»**

Виконавець:

студентка ЦЗВФН

Карніцова Світлана Сергіївна _____

(підпис)

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Клевцевич Наталія Анатоліївна _____

(підпис)

ЗАГАЛЬНА ЗАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Усі країни світу, незалежно від рівня розвитку економічних відносин, завжди потребують більше інвестицій, ніж у них є, для того, щоб мати змогу здійснювати розширене інноваційне відтворення економіки та підвищувати життєвий рівень населення. На сьогоднішній день кожна адміністративно-територіальна одиниця намагається залучити інвестиції. Створення сприятливого інвестиційного клімату окремої області підвищує конкурентоспроможність країни загалом. Залучення інвестицій, зокрема іноземних, є необхідною умовою економічного розвитку як держави в цілому, так і її регіонів. Тому оцінка інвестиційної привабливості та залучення інвестицій є актуальним завданням сучасної економічної теорії і практики.

Проблема інвестиційної привабливості України та її регіонів зберігає свою актуальність у сучасних, досить складних економічних реаліях. Саме активна інвестиційна діяльність може сприяти подоланню негативних наслідків кризових явищ. Перехід до ринкових відносин в Україні супроводжувався значною диференціацією регіонів за рівнем стартових умов. А невдала структурна регіональна політика спричинила зменшення обсягів виробництва, зниження обсягів інвестиційних вкладень, погіршення екологічного стану територій та фінансового положення великих, середніх і малих підприємств, що в цілому знизило рівень життя громадян країни. Тому потреба в інвестиціях та стимулюванні їх надходження в економіку регіону зумовлює необхідність розробки дієвих заходів, спрямованих на покращення результатів господарської діяльності, виявлення сильних та слабких позицій розвитку та забезпечення ефективного функціонування територій.

Теоретичним та практичним аспектам інвестування, а також оцінюванню інвестиційної привабливості окремих адміністративно-територіальних одиниць присвячено багато праць як вітчизняних науковців, так і зарубіжних, серед яких: Асаул А.В., Гомольська В.В., Бланк І.О., Стеченко В.М., Бутко М.П., Акименко А.Ю., Гайдуцький А.П., Іванов Ю.Б., Козьменко С.М., Носова О.В., Карпов В.А., Ковальов А.І., Сментина Н.В., Балджи М.Д. та інші.

Метою дослідження є дослідження науково-теоретичних та методичних аспектів оцінки інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці, а також надання макроекономічних прогнозів та інвестиційної стратегії на прикладі Одеської області.

Завдання дослідження:

- з'ясувати сутність інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату;
- описати підходи та методи оцінки інвестиційної привабливості;
- визначити теоретичні основи оцінки інвестиційної привабливості регіону за допомогою інтегральних індексів;
- проаналізувати соціально-економічний стан Одеської області;
- провести аналіз результатів інвестиційної діяльності;
- зібрати інформацію щодо міжрегіонального та транскордонного співробітництва, найбільших інвестиційних проектів;

- надати оцінку інвестиційної привабливості районів Одеської області;
- описати переваги, виклики та ризики перспективного розвитку Одеської області;
- провести прогнози основних макроекономічних показників та запропонувати інвестиційну стратегію Одеської області.

Об'єктом дослідження є процес аналізу та оцінки рівня інвестиційної привабливості Одеської області.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних, методичних та практичних аспектів, на основі яких проводиться аналіз та оцінка інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці з подальшим наданням рекомендацій щодо забезпечення ефективного управління розвитком вищезгаданої області.

Методи дослідження. У роботі використані методи індукції, дедукції при розрахунках інтегральних індексів інвестиційних переваг районів Одеської області, аналізу при прогнозуванні макроекономічних показників, моніторингу при дослідженні теоретичних основ оцінки інвестиційної привабливості, порівняння при розрахунку часткових та групових інтегральних індексів, оцінювання при розробці рейтингу інвестиційної привабливості, табличний та графічний у процесі обробки інформації.

Інформаційна база дослідження включає дані Головного управління статистики в Одеській області, Головного управління Держгеокадастру в Одеській області, Одеської обласної державної адміністрації та районних державних адміністрацій, наукові публікації, монографічні та періодичні видання українських і зарубіжних вчених з проблеми, яка досліджується.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань) та 6 додатків. Загальний обсяг роботи становить 105 сторінок. Основний зміст викладено на 74 сторінках. Робота містить 34 таблиці та 9 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи підготовлено публікацію Карніцова С.С., Клевцевич Н.А. Оцінка інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці (на прикладі Одеської області), яку надруковано у студентському збірнику ФЕУП ОНЕУ.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи оцінки інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці**» розглянуто сутність інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату, підходи та методи оцінки інвестиційної привабливості, теоретичні основи оцінки інвестиційної привабливості регіону за допомогою інтегральних індексів.

У другому розділі «**Аналіз інвестиційної привабливості Одеської області**» проаналізовано соціально-економічний стан Одеської області, результати інвестиційної діяльності, зібрано інформацію щодо міжрегіонального та транскордонного співробітництва, найбільших інвестиційних проектів.

У третьому розділі «**Оцінка інвестиційної привабливості Одеської**

області» проведено оцінку інвестиційної привабливості районів Одеської області, описано переваги, виклики та ризики перспективного розвитку Одеської області, надано прогнози основних макроекономічних показників, запропоновано інвестиційну стратегію Одеської області.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Встановлено, що питання інвестиційної привабливості є важливим та актуальним завданням для багатьох країн та їх адміністративно-територіальних одиниць, яким потрібні кошти для подальшого розвитку, а саме для оновлення основних фондів, впровадження інновацій, застосування нових ресурсо- та енергозберігаючих технологій. Інвестиційна привабливість території визначається факторами інвестиційної привабливості регіону і регіональною інвестиційною політикою.

2. З'ясовано, що інвестиційний клімат – це узагальнена характеристика сукупності соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, що зумовлює привабливість і доцільність інвестування в ту або іншу господарську систему (економіку країни, регіону).

3. Визначено, що в Україні в сучасних умовах розвитку не існує загально визнаної методики оцінки інвестиційного клімату, як, наприклад, у США, Франції, Німеччині. Оцінювати інвестиційну привабливість регіонів можна за допомогою описового та рейтингового підходів, методів таких вчених, як І.О. Бланк, В.М. Стеченко, В.В. Гомольська, М.П. Бутко, А.Ю. Акименко, А.В. Асаул та інших.

4. У процесі вивчення різних джерел інформації було з'ясовано, що проводити оцінку інвестиційної привабливості регіону можна за допомогою інтегральних індексів.

5. Одеська область – один з найпривабливіших регіонів півдня України, що володіє високим потенціалом для розвитку більшості галузей промисловості та якісним рівнем підготовки трудових ресурсів. Відмінними особливостями регіону є розвинена транспортна інфраструктура; широкі транзитні можливості; високий потенціал індустріального сектора; розвинений аграрний сектор; перспективний туристичний комплекс; значний науково-освітній потенціал. На території області розташовуються підприємства з виробництва продуктів нафтопереробки, машинобудування, ремонту та збору машин, обробки металу, хімічної та нафтохімічної, легкої та харчової промисловості.

6. У рамках реформи децентралізації Постановою Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» від 17.07.2020 № 807-ІХ, яка набула чинності з 19.07.2020, змінився адміністративно-територіальний поділ Одеської області зі збереженням її загальних меж. Замість 490 сільських, селищних і міських рад утворено 91 об'єднану територіальну громаду, а замість 26 районів – 7 укрупнених районів (Березівський, Білгород-Дністровський, Болградський, Ізмаїльський, Одеський, Подільський, Роздільнянський).

7. За січень-вересень 2019 року підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 13776,3 млн грн капітальних

інвестицій, що у розрахунку на одну особу становить 5811,3 грн. У зазначеному періоді область за обсягами капітальних інвестицій посіла 8 місце серед регіонів країни. Обсяг капітальних інвестицій порівняно з відповідним періодом минулого 2018 року зменшився на 782,8 млн грн або на 8,6%.

8. У січні-вересні 2019 року в економіку Одеської області іноземними інвесторами вкладено 29,1 млн дол. США прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу). Станом на 1 жовтня 2019 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) становив 1271,1 млн дол. США, що на 19,8 млн дол. США або на 1,6% більше обсягу інвестицій у порівнянні з даними на 1 січня 2019 року. За обсягами ПІІ Одеська область посіла 5 місце серед інших регіонів країни станом на 1 жовтня 2019 року.

9. За 2019 рік було забезпечено проведення близько 100 заходів міжнародного характеру. В області продовжуються переговори щодо започаткування співпраці (підписання міжрегіональних угод) з різними регіонами іноземних країн, реалізовується низка найбільших інвестиційних проектів, створюються усі умови щодо діяльності інвестиційних компаній.

10. З'ясовано, що для перспективних стратегічних інвесторів є необхідними дані про стан інвестиційної привабливості районів, міст, інших населених пунктів області, про можливості щодо вкладення коштів в різні об'єкти на території області, тому було проведено дослідження та оцінка інвестиційної привабливості 26 районів Одеської області. У процесі розрахунків було виявлено, що найбільш привабливими для інвесторів є наступні райони: Лиманський, Овідіопольський, Біляївський, Білгород-Дністровський, Роздільнянський. Найменш привабливими є такі райони: Захарівський, Ананьївський, Татарбунарський, Саратський та Окнянський. Інвестиційна діяльність у даних районах не відрізняється високою активністю у зв'язку з несприятливим інвестиційним кліматом та низькою ефективністю інвестиційних проектів.

11. Наведено SWOT-аналіз, де було розглянуто сильні сторони (Strengths), слабкі сторони (Weaknesses), можливості (Opportunities) та загрози (Threats) Одеської області. З'ясовано, що сильними сторонами Одещини є її вигідне географічне положення (приморський і прикордонний регіон України), достатньо розвинута та розгалужена інфраструктура, що дозволяє розширити географію експорту продукції, наявний туристично-рекреаційний потенціал та розвинута мережа природоохоронних територій, що дає можливість залучити інвестиції за рахунок зростаючого попиту на різні види рекреаційної та туристичної діяльності.

12. Проаналізовано дані стосовно ВРП та обсягу реалізованої продукції у промисловості Одеської області за минулі роки та надано прогнози на майбутні періоди. Згідно проведених прогнозів ВРП та обсяг реалізованої продукції мають тенденцію до зросту, що може позитивно впливати на інвестиційну привабливість Одеської області.

13. Виявлено, що важливим завданням інвестиційної стратегії є розповсюдження серед зацікавлених сторін інформації щодо країни або окремої області, її макроекономічної ситуації, головних галузей промисловості,

законодавства і процедур, що визначають інвестиційний процес, інвестиційні стимули та іншу інформацію, яка може полегшити процес ухвалення інвестором рішення про початок бізнесу або організації спільного підприємства.

14. Одеська область є однією з найперспективніших адміністративно-територіальних одиниць, що володіє високим потенціалом для інвестування, тому пошкваллення інвестиційного процесу в Одеському регіоні призведе не лише до залучення прямих іноземних інвестицій, а й до вдосконалення системи управління інвестиційними процесами та підвищення ефективності використання обмежених інвестиційних ресурсів.

АНОТАЦІЯ

Карніцова С. С., «Оцінка інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці (на прикладі Одеської області)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес аналізу та оцінки рівня інвестиційної привабливості Одеської області.

У роботі розглядаються теоретичні основи оцінки інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці: сутність інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату, підходи та методи оцінки інвестиційної привабливості, оцінка інвестиційної привабливості за допомогою інтегральних індексів. Проаналізовано основні показники інвестиційної діяльності Одеської області. Надано оцінку інвестиційної привабливості районів Одеської області та прогнози основних макроекономічних показників. Запропоновано інвестиційну стратегію Одеської області.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційна діяльність, капітальні інвестиції, прямі іноземні інвестиції, оцінка інвестиційної привабливості, інтегральні індекси, прогнози, інвестиційна стратегія.

ANNOTATION

Karnitsova S. S., «Assessment of the investment attractiveness of the administrative-territorial unit (on the example of Odessa region)».

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty 076 «Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges» under the Master's program «Economics, Planning and Business Management». – Odessa National University of Economics. – Odessa, 2020.

Master's qualification work consists of three sections. The object of research is the process of analysis and level assessment of the investment attractiveness of the Odessa region.

In qualifying work considers the theoretical bases of assessment of the investment attractiveness of the administrative-territorial unit: the essence of the

investment attractiveness and investment climate, the approaches and methods of assessment of the investment attractiveness, the assessment of the investment attractiveness using integral indexes. The main indicators of the investment activities of the Odessa region are analyzed. The assessment of the investment attractiveness of districts of the Odessa region and forecasts of the main macroeconomic indicators are provided. The investment strategy of the Odessa region is proposed.

Key words: investments, investment attractiveness, investment activities, capital investments, direct foreign investments, assessment of the investment attractiveness, integral indexes, forecasts, investment strategy.